

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Дубовой Андрій Сергійович 1987 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2019 р. Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Право», працює директором ТОВ «Глобал Інвест Капітал», м Рівне (Україна), виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ректора Університету «КРОК» від 30 березня 2026 р. за № 32-2 у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради – **Прилипко Сергія Миколайовича**, доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри теорії та історії держави і права Університету «КРОК»

Рецензентів – **Корольової Вікторії Вікторівни**, кандидата юридичних наук, доцента, завідувача кафедри державно-правових дисциплін Університету «КРОК»

Доляновської Інни Миколаївни, кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри державно-правових дисциплін Університету «КРОК»

Офіційних опонентів – **Ладиченка Віктора Валерійовича**, доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства юридичного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України

Мозолюк-Боднар Людмили Миколаївни,

кандидата юридичних наук, доцента, доцента
кафедри правових та інформаційних технологій
Хмельницького інституту соціальних технологій
Відкритого міжнародного університету розвитку
людини «Україна»

на засідання «21» травня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» **Дубовому Андрію Сергійовичу** на підставі публічного захисту дисертації **«Теоретико-правові аспекти справедливості та дієвості в системі принципів юридичної відповідальності»** за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано у Вищому навчальному закладі «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ.

Науковий керівник – **Загребельна Наталія Анатоліївна**, кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії та історії держави і права Університету «КРОК».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконаного державною мовою. Вона є комплексним, цілісним і завершеним науковим дослідженням, що містить нові науково обґрунтовані результати, які характеризуються науковою новизною. Дисертаційне дослідження присвячено комплексному теоретико-правовому аналізу змісту, природи та системних взаємозв'язків принципів справедливості й дієвості у структурі принципів юридичної відповідальності. Отримані результати мають істотне значення для галузі знань 08 «Право». Зокрема, уперше концептуально обґрунтовано зміст, природу та систему зв'язків принципів справедливості й дієвості як ключових орієнтирів формування легітимного, пропорційного та результативного механізму юридичної відповідальності; розглянуто інститут юридичної відповідальності як цілісну систему взаємопов'язаних субінститутів, функціонування яких ґрунтується на фундаментальних принципах, що забезпечують стан правопорядку, відтворення нормативної моделі поведінки та

превентивний вплив на фактори девіантної поведінки; запропоновано цілісну авторську модель співвідношення справедливості й дієвості в системі принципів юридичної відповідальності, яка пояснює їх взаємний вплив на процес застосування та реалізації юридичної відповідальності; здійснено комплексне узагальнення сучасних концепцій юридичної відповідальності з позиції їх впливу на формування змісту принципів справедливості та дієвості.

За своїм змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами).

Здобувач має 13 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті опубліковано у наукових періодичних виданнях України, що включені до міжнародних наукометричних баз, 1 стаття у наукометричній базі даних Scopus, а також 8 публікацій, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

1. Дубовой А. Зумовленість як правовий феномен крізь призму концепцій юридичної відповідальності: сучасні реалії. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2021. № 54. Том 1. С. 17–20. DOI: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2021.54.1.4>

2. Дубовой А. Обов'язок держави із забезпечення дієвості у практиці Європейського суду з прав людини. *Журнал «Ампаро» Запорізького національного університету*. 2022. Том 1. С. 78–83. DOI: <https://doi.org/10.26661/2786-5649-2022-спе-1-11>

3. Дубовой А. Справедливість як елемент правового поля. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 2. С. 23–27. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.3>

4. Дубовой А.С., Загребельна Н.А. Теоретичні аспекти визначення змісту юридичної відповідальності в системі права. *«Legal Bulletin» : зб. наук. праць ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»*. 2023. Вип. 2(8). С. 17–23. DOI: <https://doi.org/10.31732/2708-339X-2023-08-17-23>

5. Nataliia Zahrebelna, Andriy Dubovoy, Oleksandr Vashchuk, Serhii Sadovyi, Alla Pyshna. Grundlagen of Legal Responsibility and Guaranteeing the Efficacy of Measures in Compliance with European Human Rights Standards. *Yustisia Jurnal Hukum*. 2024. Vol. 13 № 2. Pp.189–209. DOI: <https://doi.org/10.20961/yustisia.v13i2.79537>

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти) та висловили зауваження:

Офіційний опонент – **Ладиченко Віктор Валерійович**, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства юридичного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У підрозділі 1.1 (с. 33) дисертант обґрунтовано констатує зміщення фокуса сучасних досліджень із карально-репресивної функції держави в бік людиноцентричної (антропоцентричної) парадигми та аксіологічно орієнтованого розуміння інституту юридичної відповідальності. Авторська теза про юридичну відповідальність як інструмент забезпечення прав людини та обмеження свавілля влади, що корелює з концепцією правовладдя, заслуговує на схвалення. Водночас у тексті дисертації не повною мірою розкрито методологічні критерії розмежування «антропоцентричної парадигми» юридичної відповідальності із суміжними концептуальними побудовами, зокрема з «людиноцентризмом» як принципом правової держави (М. І. Козюбра), «гуманістичним виміром права» (П. М. Рабінович) та

«правозахисною (людиноорієнтованою) моделлю кримінальної відповідальності». Здобувачу під час публічного захисту доцільно пояснити, у чому полягає авторське розуміння антропоцентричної парадигми як самостійної доктринальної конструкції, а також якими є її співвідношення та відмінності з вищезгаданими спорідненими концепціями вітчизняної загальнотеоретичної юриспруденції, що дозволить чіткіше окреслити доктринальну ідентичність авторської позиції.

2. У підрозділі 2.1 (с. 68) автор уперше пропонує концепцію двокомпонентного (герменевтично-гносеологічного) характеру формування принципів юридичної відповідальності, що є одним із ключових елементів наукової новизни дисертації. Запропонована концепція аргументована переконливо на теоретичному рівні, проте в тексті недостатньо повно експліковано її практичні (операціональні) наслідки для діяльності судових органів і нормотворця. Зокрема, якщо герменевтична складова концепції природно знаходить вияв у судовому тлумаченні правових норм та у практиці Конституційного Суду України щодо визначення змісту принципів індивідуалізації, пропорційності, заборони подвійного покарання, то гносеологічна складова, що відображає пізнавальний (істиннісний) аспект формування принципів, у тексті розкрита переважно в загальнотеоретичних термінах. Здобувачу під час публічного захисту доцільно вказати, які конкретні наслідки запропонованої концепції повинні бути враховані: (а) у мотивувальній частині судових рішень, що ухвалюються в умовах прогалин у праві та ціннісних колізій; (б) у законопроектній діяльності, спрямованій на нормативне закріплення принципів юридичної відповідальності; (в) у юридичній освіті при викладанні теорії держави і права та філософії права.

3. У підрозділі 3.4 (с. 168 і далі) дисертант пропонує запровадити стандартизовану шкалу оцінювання тяжкості правопорушення, посилаючись на досвід Великої Британії, де з 2002 року діє система оцінки правопорушників OASys, що базується на принципах «What Works». Запропонований напрям удосконалення є концептуально перспективним, проте обраний автором

приклад іноземного досвіду методологічно є дещо обмеженим. З огляду на проголошений у дисертації євроінтеграційний вектор та орієнтацію на *acquis communautaire*, аналіз досвіду виключно країни, що не є державою - членом Європейського Союзу, потребує доповнення компаративним аналізом релевантних моделей оцінювання тяжкості правопорушень у державах - членах ЄС, передусім тих, що мають близькі до української правові традиції (зокрема, Федеративна Республіка Німеччина, Французька Республіка, Республіка Польща, Італійська Республіка). Здобувачу під час публічного захисту слід зазначити, які саме методики оцінювання тяжкості правопорушень, що застосовуються у державах - членах ЄС, можуть бути імплементовані у вітчизняній правовій системі, а також якими є переваги саме британської моделі OASys порівняно з європейськими аналогами.

4. У підрозділі 3.4 (с. 168 і далі) автор пропонує запровадити в Кримінальному процесуальному кодексі України механізм апеляційного контролю за дотриманням принципу справедливості, який дозволяв би сторонам оскаржувати судові рішення з мотивів непропорційності покарання, ігнорування пом'якшуючих або обтяжуючих обставин, недостатньої аргументації мотивувальної частини вироку та упередженого підходу до оцінки особи порушника. Пропозиція є концептуально цікавою та такою, що відповідає сучасним європейським тенденціям. Водночас у тексті дисертації не отримало достатнього доктринального розкриття співвідношення запропонованого механізму з уже наявними у вітчизняному кримінальному процесі інститутами апеляційного оскарження - зокрема з підставами, передбаченими статтею 409 Кримінального процесуального кодексу України («підстави для скасування або зміни судового рішення судом апеляційної інстанції»), а також з міжнародно-правовими стандартами, передбаченими статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року та статтею 47 Хартії основних прав Європейського Союзу. Залишилось без відповіді питання, чи виступає запропонований механізм самостійним процесуальним інститутом, чи є розширенням наявних апеляційних підстав, та

яким чином він не дублюватиме наявні в українському процесуальному законодавстві інструменти забезпечення права на справедливий суд?

Офіційний опонент – **Мозолюк-Боднар Людмила Миколаївна**, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри правових та інформаційних технологій Хмельницького інституту соціальних технологій Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна». Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У підрозділі 3.2 дисертації здобувач пропонує авторську концептуальну модель співвідношення принципів справедливості й дієвості, у межах якої справедливість характеризується як «змістовна» (ціннісно-нормативна) категорія, а дієвість - як «результативна» (прагматична). Висловлені автором положення про діалектичну єдність цих принципів та їхню взаємодоповнюваність у процесі правозастосування заслуговують на схвальну оцінку. Водночас у тексті недостатньо чітко простежується саме структурний рівень запропонованої моделі: автор переконливо обґрунтовує функціональне взаємодоповнення цих принципів, проте бракує більш виразного формалізованого опису внутрішніх параметрів цієї моделі - критеріїв розмежування ситуацій домінування одного з принципів, ієрархії взаємних обмежень, типології колізій між ними та правил їх вирішення. Здобувачеві варто конкретизувати, у яких саме ситуаціях правозастосування пріоритет надається змістовному аспекту справедливості, а в яких - результативному виміру дієвості, а також як співвідноситься запропонована ним модель з іншими підходами до розв'язання конкуренції правових принципів, відомими сучасній загальній теорії права.

2. У підрозділі 3.4 дисертації (с. 168 і далі) здобувач формулює пропозицію щодо доповнення статті 65 Кримінального кодексу України пунктом, який передбачав би обов'язкове врахування тяжкості правопорушення, особистих характеристик порушника, обставин вчинення правопорушення та меж індивідуалізації покарання в межах санкції. Водночас у підрозділі 3.1 (с. 110 і далі) сам автор слушно зауважує, що чинна редакція

статті 65 Кримінального кодексу України вже вимагає врахування характеру і ступеня тяжкості злочину, особи винного, а також обставин, що пом'якшують або обтяжують покарання. У зв'язку із цим бажано чіткіше обґрунтувати, у чому саме полягає змістовне новаторство пропонованих змін порівняно з чинним нормативним приписом, а також яким чином запропонована здобувачем стандартизована шкала оцінки тяжкості правопорушення може бути узгоджена з усталеним у вітчизняній доктрині й судовій практиці принципом суддівського розсуду. Здобувачеві під час публічного захисту варто розкрити, чи не призведе нормативне закріплення такої шкали до надмірної формалізації індивідуалізації покарання та не суперечитиме воно принципу справедливості, на захисті якого ця пропозиція ґрунтується.

3. У дисертаційній роботі автор слушно звертається до європейського досвіду та практики Європейського суду з прав людини як до орієнтиру вдосконалення національної системи юридичної відповідальності. Здобувач посиляється на низку рішень ЄСПЛ (зокрема справи «Салов проти України», «Юрій Миколайович Іванов проти України»), а також на доктрину відповідальності держави, започатковану рішеннями Суду справедливості ЄС у справах «Francovich» та «Köbler». Однак у ряді випадків аналіз зазначених правових позицій носить переважно ілюстративний характер. Зокрема, при характеристиці принципу пропорційності, який автор справедливо розглядає як метапринцип, що врівноважує публічні інтереси та права особи, видається доцільним детальніше розкрити критерії застосування тесту на пропорційність у конкретних справах щодо України та запропонувати, які саме правові позиції ЄСПЛ і Суду ЄС безпосередньо можуть бути імplementовані у вітчизняне законодавство про юридичну відповідальність задля посилення гарантій принципів справедливості й дієвості.

Рецензент – **Корольова Вікторія Вікторівна**, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри державно-правових дисциплін Університету «КРОК». Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У підрозділі 2.2 «Еволюція поглядів і бібліографія наукових досліджень системи принципів юридичної відповідальності» здобувач здійснив ґрунтовний аналіз еволюції наукових поглядів на формування системи принципів юридичної відповідальності, охопивши доктринальну спадщину від античних мислителів (Демокріта, Софокла, Платона, Аристотеля, Цицерона) через Середньовіччя і Новий час до представників Просвітництва (Г. Гроція, Т. Гоббса, Ч. Беккарія, І. Канта, Г. Гегеля). Така ретроспектива, безумовно, є методологічно виправданою та формує належне теоретичне підґрунтя дослідження. Водночас простежується певна диспропорція між обсягом історико-філософського аналізу та висвітленням сучасних здобутків вітчизняної загальнотеоретичної юриспруденції, особливо напрацювань останнього десятиліття. У цьому контексті доцільним видається більш розгорнуте врахування наукових підходів, сформованих після 2014 року в умовах конституційних трансформацій та триваючої збройної агресії проти України. Зокрема, потребує уточнення, які саме новітні положення української правничої науки вплинули на формування авторської концепції співвідношення справедливості та дієвості у системі принципів юридичної відповідальності, а також яким чином відповідний доктринальний контекст відображено у запропонованій автором моделі.

2. У підрозділі 3.3 «Сутність та особливості здійснення та практичної реалізації принципів справедливості та дієвості» здобувач пропонує оцінювати реалізацію принципу дієвості юридичної відповідальності через систему кількісних і якісних показників, зокрема рівень рецидивної злочинності, відсоток фактичного виконання судових рішень, навантаження на суди, частку скасованих або змінених судових рішень, рівень соціальної адаптації осіб, які відбули покарання, ступінь довіри громадян до судових інституцій тощо. Запропонований інструментарій є концептуально перспективним. Водночас у роботі бракує належного методологічного обґрунтування підходів до вимірювання зазначених індикаторів, зокрема щодо визначення джерел даних та критеріїв оцінювання їхніх значень. У цьому зв'язку здобувачу доцільно під

час публічного захисту конкретизувати запропоновану методологію оцінювання дієвості юридичної відповідальності та розкрити її співвідношення із сучасними міжнародними підходами до вимірювання якості правосуддя, зокрема методиками Європейської комісії з ефективності правосуддя (CEPEJ).

3. У підрозділі 3.1 «Механізми реалізації юридичної відповідальності крізь призму закономірності впливу системи принципів на процес її покладання» здобувач звертається до проблематики юридичної відповідальності за воєнні злочини та злочини проти основ національної безпеки, посилаючись, зокрема, на статистичні дані Офісу Генерального прокурора, відповідно до яких станом на кінець II кварталу 2025 року зареєстровано понад 175 000 кримінальних проваджень щодо злочинів агресії та воєнних злочинів. Порушена проблематика є винятково актуальною, однак у тексті дисертації вона висвітлена переважно фрагментарно. Зокрема, поза належним теоретико-правовим аналізом залишилися особливості реалізації принципів справедливості та дієвості в умовах тимчасово окупованих територій. У цьому зв'язку здобувачу доцільно під час публічного захисту конкретизувати, яким чином запропонована ним концептуальна модель співвідношення принципів справедливості та дієвості може бути застосована до правової оцінки воєнних злочинів, а також окреслити її співвідношення з міжнародними стандартами притягнення до відповідальності за такі злочини.

Рецензент – **Доляновська Інна Миколаївна**, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін Університету «КРОК». Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У вступі до дисертації при характеристиці методологічних засад дослідження здобувач зазначає, що аксіологічний метод застосовано у підрозділах 2.1, 2.2, 3.2 та 3.3 для аналізу ціннісної природи принципів юридичної відповідальності, що дало змогу узагальнити функціональне значення справедливості й дієвості як провідних орієнтирів правозастосування. Наведена теза є концептуально вагомою, проте її формулювання потребує додаткової змістовної конкретизації. Зокрема, не повною мірою розкрито, у

яких саме сферах правозастосовної діяльності та на яких етапах правозастосовного процесу проявляється цей орієнтуючий вплив принципів справедливості й дієвості: чи йдеться про діяльність суду в цілому, чи про конкретні стадії розгляду судової, чи про діяльність інших суб'єктів правозастосування – органів досудового розслідування, прокуратури, виконавчої влади. Здобувачу під час публічного захисту доцільно роз'яснити операціональний вимір цього орієнтуючого впливу принципів справедливості й дієвості.

2. У загальних висновках дисертації здобувач формулює пропозицію закріпити в процесуальних кодексах чіткі критерії індивідуалізації покарання та розробити стандартизовані методики оцінки тяжкості правопорушення, а також усунути законодавчі колізії та безальтернативні санкції, що унеможливають врахування пом'якшуючих обставин. Запропонований напрям удосконалення є концептуально перспективним, проте обраний здобувачем спосіб його юридико-технічної реалізації потребує додаткової аргументації. Категорії «критерії індивідуалізації покарання», «методики оцінки тяжкості правопорушення» та «безальтернативні санкції» традиційно належать до сфери матеріального права, оскільки безпосередньо стосуються змісту й обсягу юридичної відповідальності, а не процесуального порядку її покладання. Закріплення таких положень саме у процесуальних кодексах (Кримінальному процесуальному кодексі України, Кодексі України про адміністративні правопорушення в його процесуальній частині) видається методологічно дискусійним з огляду на усталене розмежування предметів регулювання матеріальних і процесуальних галузей права. Здобувачу під час публічного захисту доцільно обґрунтувати свою позицію, а також роз'яснити, чи передбачає авторська концепція внесення відповідних змін також і до матеріальних кодексів (зокрема, до Кримінального кодексу України), чи запропонована модель розглядає процесуальне закріплення як достатній спосіб нормативного регулювання.

3. У загальних висновках дисертації здобувач формулює пропозицію посилити інститут пробації та розширити застосування альтернативних видів покарань. Запропонований напрям удосконалення є важливим у контексті імплементації європейських стандартів кримінально-правової політики. Водночас слід зауважити, що інститут пробації в Україні нині перебуває у стані активного розвитку та практичного застосування, про що свідчить: наявність Закону України «Про пробацію» від 5 лютого 2015 року № 160-VIII; діяльність Державної установи «Центр пробації» у структурі Міністерства юстиції України щодо реалізації пробаційних заходів; наявністю статті 59-1 «Пробаційний нагляд» як виду покарання у Кримінальному кодексі України. У цьому контексті теза про «посилення» інституту пробації потребує додаткової змістовної конкретизації. Здобувачу під час публічного захисту доцільно роз'яснити, у чому саме полягає авторське розуміння «посилення» інституту пробації – чи йдеться про подальше розширення кола кримінальних правопорушень, за які може бути призначений пробаційний нагляд, чи про вдосконалення процедур пробаційного нагляду як напряму діяльності Державної установи «Центр пробації», чи про інші напрями. Аналогічно потребує уточнення авторська позиція щодо того, які саме «альтернативні види покарань», що нині є в системі покарань Кримінального кодексу України (стаття 51), на думку здобувача, потребують розширення сфери застосування, та яким чином це розширення співвідноситься з принципом пропорційності покарання.

Голова ради – **Прилипко Сергій Миколайович**, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії держави і права Університету «КРОК». Оцінка позитивна без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 (п'ять) членів ради;

«Проти» – 0 (нуль) членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада Університету економіки та права «КРОК» присуджує **Дубовому Андрію Сергійовичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

**Голова разової
спеціалізованої вченої ради**
доктор юридичних наук, професор

Сергій ПРИЛИПКО